

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Szereddñ 14. Oktoberben 1789.

A' közelebb költ Udvari Tudósítás. (**)

Fő Vezér Báró *Laudon*, a' Belgrád Külső-város-
sainak Sept. 3 dikán fegyveres kézzel lett meg-
vételéről bővebben így tudósít: Sept. 29-dikén dél
utántól fogva, más nap reggeli hét órákorig, a' mi
ágyuzásunk által, az ellenség' Sorompóinak és Sán-
tzainak azon részén, a' hól a' bérontás el-intézte-
tett vala, már alkalmas rélek lövetvén, tehát 9
óra tályban az önként vállalkozottak elől meg-in-
dúlván, szép rendel el-kezdődött: az arra rendelt
legénység négy szakaszokba vala osztva, a' kik egy-

N n n n

Izer

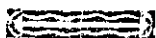

szersmind különböző helyeken be-rontának. Az első tsapatbéli önként vállalkoztak, Generál *Klébek* vezérlése alatt, szapora lépéssel a' Sorompónak tsorbáján belől érkezvén, ottan a' Sántzban lévő ellenségre, nem gondolván semmit azoknak szemközbe tüzelésekkel, olly mérészen rá-ütének, hogy az ellenség, látván a' nyomban érkező többi tsapatokat-is, nem sokára hátat fordíta. A' Sorompónak tsorbája tsak szaporán a' hadi-átsok által ugy meg-tágasították, hogy az érkező több ezen szakaszbéliek számosan be-rohanhatván, a' szaladó ellenséget üzni kezdték. Rövid idő alatt két Bateriaikat 6 ágyukkal és 7 puskaporos hordókkal a' miénk el-foglalának, az ellenséget házról házra a' Külső Városban vadászván, a' Glázin (*) (*Glacis*) keresztül olly tüzesen kergetik vala, hogy azok kén-telenítettének a' fedezett útba rejtezni. Mihelyt az ellenség a' Külső-Városnak ezen részéből el-üzetett vala, leg-ottan Generál *Klébek* ezen helyet, az ellenségnek rá-ütésétől igyekezi vala meg-erőteni; erre nézve a' síkság-felől egy a' Várral mellyékefen menő Sántzot (*Paralellé*) kezde hányatni, a' mely hihetetlen serénységgel annyira el-is készült, hogy már estve felé ez által a' mi népünk a' Vár felől fedezve vala, és a' Táborból ide hozott Spanyol Sorompók által még jobban is meg-erősítették. —A' másodikszakaszbéli népünk is a' nékiek ki-mutatott helyre üöttek, ezek-is az ellenséget kevés de vakmerő ellent-

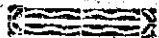
állítás

(*) *Glacis* A' Vár és Külső-város között lévő tá-
gasság.

állítás után meg futamtatták, a' házak között és a' kerteken keresztül a' fedezett útig a' Vár alá kergették; az el-foglalt helyet pedig szintén úgy mint az elsőket meg-erősítették. — A' Harmadik szakasznak rendelése az vala, hogy az oszromra való horgas Sántzon (*Tranché*) a' Konstantzinályi nevet viselő Kapu felé induljon, és a' Kapu mellett bal-kézről a' Sorompókon bá-hágjon: itt-is az önként vállalkozottak ferény vitézséggel rohantak a' Sorompóra; de a' kapu megett és a' kettős Sorompók megett el-rejtezett nyakas ellenség, igen nehézzé tette vala a' bé-rontást; mindazáltal az önként előmenőket követvén és fedezvén az oda rendelt szakasz több tsapatjai, az ellenség nem csak a' kapu környékéről, hanem a' közel-lévő házakból-is mind meg-futnmodott és a' fedezett útig meg sem állott. — Hasonlóképpen a' 4-dik szakasz-is ugyan azon időben, a' Viddin-felé nyíló Kapunál, a' Vár alá kergette az ellenséget, és az el-foglalt helyet meg-erősítette. A' Várba minden-felől szaladó Törököknek számából azt lehetett itélni, hogy a' Vár őrizetének közel-fele ki-jött vólt a' Külső-Városnak őltalmára, még-sem tarthatták-meg a' *Laudon* nevével lelkesített Seregeinknek vitézsége ellen. El-űzetvén tehát e'szerint a' Külső-Városnak egész felső részéről az ellenség, a' Vizi és a' Viddini Kapuhoz edgy edgy Batalion rendeltetett őrizetre. 11 Török ágyuk és egy mozsár jutottak a' bé rontóinknak kezére; mennyi esett légyen-el az ellenségből nem lehet meg-határozni, de nem kevés számmal hevertének a' Sorompóknál, utzákon és házak-

zakban, holott fokot bé-vittek a' Várba magokkal halottjaik közül.

A' Fő-Vezér *Laudon* határ-nélkül meg-ditséri mind a' Tiszt Urakat mind pedig a' legénységet, a' kik ezen bé-rohanásban jelen voltak; név-szerint említi ezen következőket: — Leg-elsőben ő Felsőségének kegyelmére méltónak itéli a' Feldmarsfal Gróf *Pellegrini* fáradhatatlan szorgalmatosságát, az ostromló melyékes, fedező, és minden-féle Sántzoknak kézzittetésében. — Hasonlóképpen a' Hadi-tárnok és ágyufok igazgatója Gróf *Kollóredó*, a' Városnak el-égetéséért, és a' Sorompóknak le-lövedőztetéséért ditséretét nyert. — Továbbá Fő-tárnok *Klerfó*, a' ki tsak a' tartalék Sereghez vala rendelve, még-is önként való vágyásból a' bé-rohanók között elő-menetelesen forgott, szemesen vigyázzván, hogy a' hová legittség kivántatnék, a' tartalék Sereget oda fordíthassa. — Főképpen érdemi az ő Felsőge kegyelmét F. M. L. Gróf *Browné* a' kire bizta' vala a' Fő-Vezér *Laudon* az egész bé-rohanásnak Vezérlését és véghez vitelét; és a' ki nem tsak az előtt való napon személynesen meg-járta és meg-szemlélte azon helyeket, a' hól bé-kellene ronani, — — — — hanem a' második szatfzt tulajdon maga vezette a' Sorompóra, és az ellenség kergetésében szintén a' Várig közeledett: az alatt a' Fő-Vezér *Laudon*nak lábát egy ló meg-rugván, mely miatt vesztegségben kellett-maradni, a' meg-vett Városnak óltalmazása, és tsak nem az egész Vezérség *Brownéra* bizatott, és ennek rendeléséről készültek a' Glaszin (*Glacis*) a' mellyékes

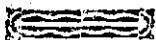
Sán-

Sántzok. — Gen. *Klébek*, a' ki egy szakaszt vezérelvén, maga jelen volt az uttzákon az ellenségnek színtén a' Várig kergetésében, és a' keze alatt való két Battriában 6 ágyukat foglaltanak el. — Gen. *d' Alton*, a' ki a' 3-dik szakaszt Vezérelte. — Ditsértetik Gen. *Sztáray*, a' ki a' 4 dik szakaszt vezérelvén, az ellenségre hátulról és edgyik szárnya felől egyszermind olly magyarosan rá-tsapott, hogy nem tsak annak nyakas ellent állásán vitézül győzedelmeskedett, hanem attól egy mozsárt és egy ágyut el-fogott. — Gen. *Brentánó*, a' ki a' Vizi és a' Viddini kapukat őrizvén, az ellenségnek néhányfzori ki-ütését visszaferte. — Ezen Obesterek: *Vernek* a' *Stáinéből*, *Lichtenberg* a' *Prájszéből*, és *Kollovráth* az *Alvintziéből*, ezek is kezek alatt valókkal egy szívvel lélekkel rohantak bé a' Sorompón és ütték az ellenséget. — Obestier *d' Argenteau* és Obestlájd. *Souel*, a' bé-rohanókat fedezték. — Májor *Barthadeiszki* a' fő Hertzeg *Ferdinánt* Batalionjával 2 Battriákon 6 ágyukat és 7 puska poros edényeket foglalt. — Kapitány *Büdeskuti* a' *Devinséből* elől rontott-bé a' Sorompónak rélsén, és szállitván az átsokat, azt mingyárt meg-tágalittatta, nem gondolván semmit az ellenségnek rá-tüzelésével. — Kapit. *de la Marine* akkor érkezvén valamely transportal a' Táborhoz, mingyárt el-kéredzett, hogy mehefsen az Ostromra, a' minthogy egy Gránátéros Kompániát kézőhez vévén, azzal magát jól-is viselte. — Obestlájdinánt *Kempfs*, és Fő Hadn. *Branek* a' H. *Ferdinándéből* vitézül bé-rohantak, de sebeket kapván, visszafel kellett térniük. — Kapit.

Fleisch.

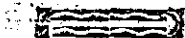

Fleischhakk a' *Stáinéből*, bátran elment Kompániájával a' Sorompóig, de igen kemény ellentállást találván mind addig bé-nem ronthatott, mig nem *Obester Vernek* érkezett segítségére. — Kapit. *H. Eszterházi*, az *Eszterházi Antaléből*, ki-ragadván egy Gránátérosnak kezéből a' fegyvert, azzal a' Palánkon belől vele szembe egy lántsával álló Törököt által-döfött, azzal leg-előll bé-ugrott a' résen, és midőn egy második Törököt-is szintén életétől fosztana, igen nagyon meg-sebesítettet. — Kapit. Gróf *Gyulai* a' *Samuel Gyulaiéből*, Májor *Nefzlöngert*, midőn az ellenséggel ölzve bonyolodott volna, vitézül meg-óltalmazta. — Kapit. *Pilati* a' *Pellegriniéből* mindenütt előll járt a' Kompániájával, nem külömben *Bekh* és *Sentner* Hadnagyokkal; a' *Bekh* meg-sebesítettévén Hadn. *Blonquet* állott helyére, és vitézül vissza-verte az ellenséget. — *Obester Nicolletti* és Májor *Schwartz* ditsértetnek. — Kapit. Gróf *Blonquet* a' *d' Altonéből* vitézül bé-ugrott a' Sorompon, de 3 halálos sebeket kapott. — Májorok *Berge* az *Eszterházi Miklósból*, és *Kühle* a' *Prájszéből* jól viselték magokat. — Fő-Hadnagy *Malia* a' *Pétervárad* Regementből el esvén, a' mellette lévő Gránátéros Kompániának Tisztjei, ő azon Kompániát kezéhez vette, és azoknak fokán vitézül a' Viddinre nyiló Kapu eleibe hatolt. — Kapitányok *Hofmeiszter*, *Prodetzki*, *Lutz*, és *Simoni* a' *Gyulaiéből*; Hadnagyok *Popovits*, *Tortini*, az átsok igazgatója *Pöhr*, *Thalkevits*, ágyus Hadnagyok *Königl*, és *Adam* ditsértetnek. — Májorok *Kolcourt* és *Nugent*, *Lorentzo* és *Germani* Kapitányokkal a' ditséretből olztoznak. — F. M. L. *Schmidfeld* a' Pétervárad Komendáns akkor érkezvén a' Táborhoz, az ostromra kéredzett és jelen is vólt. — Ditsértetnek Gróf *Hadik* és *Linken* Obellerek, Májor *Hayd*; Gróf *Hadik* és *Sztipschütz* Kapitányok; Gróf *Vebna* és *Hardeg* Hadnagyok; ezek a' Fő Vezér *Laudon* körül lévén, minden-felé parantsolatait serényen hordozták.

F. M. L. Gróf *Brouné* a' Fő-Vezér *Laudon* rendeléséből a' több Generáliosokkal edgyet értvén úgy intézte a' dolgot, hogy October' 1-ső napján a' Glaszira (*Glacis*) egy ostromló Sántzot (*Tranché*) készítettett; és a' mely ugyan ritka dolog tsak 50 ölnyire a' Várat megkerülő fedezett úttól, a' mely a' fáradhatatlanul forgalódó Inzsinér Obester *Lauer* jelen-létében tökéletesen el-készült: hasonlóképpen Inzsinér Májor *Voo* (*Vaux*) a' ki *Dubitzánál* febet kapott vólt, itt-is bátron forgolódott; Fel-Hadnagy *Makk* a' Fő-Vezérnek sok hasznára vólt. Ezen Tiszt Urak közül kiket a' Fő-Vezér *Laudon* ő Felségének kegyelmébe ajánlott, a' következők Rangjokban egy lépéssel elébb mozdítottak, ugymint: *Klébek* és *d' Alton* Generálmájorok Feldmarsal-lájdinántságra, *Lichtenberg*, *Vernok*, *Lauer*, *Argenteau*, és *Kollovráth* Obesterek Generálmájorságra, Obestlajd. *Souel* Obesterségre, Májor *Barthodeiszkí* Obestlajdinántságra, és a' Gránátéros Kapitány *H. Eszterházi* Májorságra léptenek.

Minthogy Generálmájor Bátor *Karajtzai*, a' *H. Köburg* bizonyosága-szerint-is, a' Rimniknél Sept. 22-dikén nyert ditséretes győzedelemnek, maga bölts zezérlése és vitézsége által, igen nevezetes eszköze vólt; tehát ő Felsége, az ő érdemeinek megjutalmazására, az özvegyen maradt *Riskur* (*Richecourt*) könnyü lovas Német Regimentjét, kegyelmelen által adni méltóztatott. — Ezen kívül ugyan a' *H. Köburg* által megditsértetett Tiszt Urak közül ő Felsége ezen következőket Rangjokban elébb mozdította az első gyalog Székely Regiment Obesterét *Horváth* Urat, és a' *Lévenér* Obester *Aufszeszt* Generálmájorokká; a' *Barkónál* Obestlajdin. *Grávent* Obesterré; az Inzsinér Májor *Pischelt* Obestlajdinántá; a' Tsászár gyalogjainál Kapitány *Ruszszot*, (*Rousseau*) az első Gárnizon Regimentnél Májorrá tenni; és ezen két Arnot Kapitányokat *Brunket* és *Ívánt* Fel-Hadnagyi Rangra emelni, kegyelmelen méltóztatott. — Hasonlóképpen *Vieser* Obestlajdinándot Obesteri Rangal, *Csermák* és
Kron-

Kronbeker Kapitányokat Májori Ranggal nyugodalomra bocsátotta.

Méhádiánál, Doboránál, Dobrozellonál az idei táborozásban, az Ototsáni Határnokok közül 3 all Tisztek, a' Likai Határnokokból is 3-mak, *Stáinéből* 1 legény, *Tertziéből* 3, egy *Vürtembergi* Dragonyos, és 13 *Erdödi* Húzárok, személyyes vitéz tselekedetek által magokat méltóvá tették arra, hogy Fő-Vezér *Laudon* edgyik *Ototsáni* Strázsamernek arany emlékeztető pénzt, a' többinek pedig ezüstit adjon jutalomúl. Itt is az *Erdödi* Húzárok leg-számofabban nyerték a' jutalmat! (**)

Jó északát Porta!! — Ma, u. m. hétfőn, 12-dikben reggeli 8 óra tályban érkezék meg a' Belgrádi Táborból Feldmarfal Lájdinánt *Klébek* (*Laudonnak* és *Klébeknek* édes Annyak testvér volt) Bétsbe, mint *Laudon* Kurirja, és azt az örvendetes hirt hozá, hogy *Laudon* Belgrádot nem tsak szerezsésen meg-vette, hanem meg-is szállotta. Ezen örvendetes hír 1 óra alatt Bétsnek minden szeged-jukát öszve-nyargalván, a Bétsi népnek ebből származott örömét és tapfalását lehetetlen le írni. 12 óra tályban meg indulá G. *Klébek* a' gyözedelmi pompával 24 Póstillionoknak és 4 Posta Tiszteknek tsattagtatások és sipolások között a' Városnak nagyobb utzáit fel-járta, hól még soha a' népnek olly nagy fokoságát öszve-todúlva nem láttuk, mint most, és mindenek tapfolva kiáltják vala: éljen *Laudon!!* — Meg-vette hát *Laudon* azt a' Belgrádat 1739-ben, mellyet *Eugenius* meg-vett vala 1719-ben, és VI-dik *Károly* alatt el-vesztettünk vala 1739-ben, mely vizontagsága Belgrádnak a' kilentzes számot emlékezetessé tette. — 8 órakor érkezett vala-meg ezen örvendetes hirt hozott Kurir, és már 11 órakor 7 vagy 8 Kurirok ki-indúltanak vala Bétsből külömbb külömbb Udvarakhoz, és a' Staféták minden-felé mennek vala. — — — — —

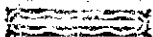
A' Lengyelek és Velentzeiek a' rostába maradtak.

A' Portával minden órán egy kivánt békeféségünk léfzen, mely békeféségnek punktumai között te-is békefészel foglalva. — A' Svédet és Lengyelt már-is 3 rőfös orral festik az Olaszok, 's ezt írják alájja: A' *Laudon* és *Kóburg* Fabrikájában kézfűlt orr. — 2 hónap alatt új mozgáfi fogunk hallani Európában, addig pedig lálsuk Belgrád meg-vételének környűállásait.

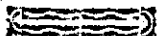
Moft Keddre virradó éjjeli 12 óra után vagyunk, mikor itt a' pennát kezembe vettem: még az egész Város talpon van, és *Jerufálemnek* elpusztuláfakor koránt sem vólt olyan lárma és tolyongás, mint most Bétsben. — Azok a' rettentő magos Házok a' Várban mind meg vagynak világoftva; a' F. Tsáfzár, *Laudon* és *Kóburg* Képei világoftva vagynak ki-rakva, és égő-gyertyákból nagyon ki-tsinálva: éljen a' Tsáfzár, *Laudon*, és *Kóburg*; de én ennek le-iráfára most alkalmos nem vagyok. Az Udvari Tudóftítást éjjeli 12 órakor most kapok-ki; mely így következik: (***) A' Feldmarfál *Luudontól* küldötött, és ezen hónapnak 12-dikén reggeli 8 órakor ő Felsőgéhez meg-érkezett F. M. L. *Klébek*, valamint az Okt. 5-dikétől fogva 7-dikéig tett osfromi munkáról, ugy Belgrádnak meg vételéről bizonyos Tudóftítást hozván, 12 órakor 4 Postá Tízteknek és 24 Postilionak fipoláfok között, a' Városon Győzedelmi-pompával meg hordoztatván, ezen örvéndetes Tudóftítást a' Hadi-Kantzelláriához vitte, és ott a' Kantzellárius Feldm. Gróf *Hadik* Ur ő Excellentiájának elé-befzéllette; mely következő módon történt:

„ A' véghetetlen munkát és kézfűletet, mellyek ezen Várnak osfromát előzik vala, és a' mellyek Okt. 5-dikétől fogva 7-dikéig törtétenek el-halगतván, azon kivűl, hogy a' Belgrádi útban lévő tűzes.

zes gollyóbisok és bombik ez alatt az idő alatt meg-nem szüntenek, rövideden csak azt írjuk, hogy a' valóságos ofiromi tűz 6-dikban kezdődött, a' midőn kereken a' Vár körül lévő Battiériákból minden felől szorják vala-bé a' tüzet, bombit s. t. Ezen rettenetes ágyuzás reggeli 8 órakor kezdődvén, már egynéhány órák alatt minden szegeletében ég vala Belgrád. Látván a' Basa, hogy a' bombi, Kartáts, s más rettentő hadi-tüzek zápor első módjára a' Várba hullani meg-nem szünnenek, dél-felé egy Levéllel Követet küldé *Laudonhoz*, és 15 napi fegyver nyugvási kóldúl vala, hogy az alatt az idő alatt, a' fel-adásról tanátskozhassék a' maga népével, és azt kívánja vala, hogy az alatt edgyet se löjjenek; de *Laudon* még annál keményebben lövöti vala a' Várat, hogy a' dolognak végét érhesse: a' Külső-Várookban az alatt a' fa-házoknak le rontásokban foglalatoskodnak vala, hogy itt a' mi népünk között tűz ne-támodhassan. A' *Bányalukai* és *Konstántzinápolyi* utak között való Közösülés útja 126 napzamos, és 97 katonák által helyre állittatott. Ekkor a' *Miriévb* hegyén 1890 napzamos, és 1000 katonáink dolgoznak vala; kik közül az ellenség tüze által 8 embereink életeket veszték, és 31-en meg-sebesítettének; azonban a' mi ágyuink sem éjjel, sem nappal a' tüztől meg-nem szünének.

Oktobernek 7 dikén, a' Basának nagyon szorgató Levelére 6 órányi nyugvási engede *Laudon*, mely 6 órák alatt csak egy lövés sem esék, és azt kíváná *Laudon*, hogy ezen 6 órák alatt határozák-meg a' Belgrádiak magokat, hogy fel-adják-é a' Várat önként, és ki költöznek-é? mert különben az előbbeni tűz, ezen 6 óráknak el-telések után megint el-fogna kezdődni. Reggeli 9 órakor adaték ezen irás a' Basa kezébe, és ekkor meg szünék a' tűz; de a' miéink ezen 6 órák alatt meg-igazgatták azon Battiériákat, mellyek az ellenség tüze által alkalmasint meg-sértettek vala. Mintegy 12 órakor délbe ki-küldi a' Basa a' feleletet, melyben
azon

azon kéré *Laudont*, hogy rendeljen egy helyet, hól a' ki-réndelt személyek a' Kapituláció Punktumait meg-írni jöjjenek öfzve, és mindenekről végezhesenek. E' meg leve délutáni 4 órakor következendő módon, hogy a' főbb Török Tisztek közül hármon a' mi Táborunknak fő Hadi szállására jövének Belgrádból, kik helyet zálogba egy Stáb Tisztet és más két alsóbb Tiszteket küldé *Laudon* a' Várba. — A' Kapitulatio e'-szerint mene véghez, a' mint itt következik:

A' Kapitulatio Punktumai, mellyek a' Belgrádi Gubernátor Ozman Basa által tétettek ezek:

1.) Minthogy az Istentől öröktől fogva el-vagyon végezve, hogy egyszer *Belgrád* Vára által adattafsek, tehát a' Specificációban találtató Józfégi a' Nagy Urnak (Szultán) akár ételre tartazok azok, akár hadi-eszközök és készületek légyének, a' Ts. Királyi nép által el-ne vétettefsenek, és tollünk sem mit egyebet azok ne kérjenek.

Laudon erre azt felelte: „Jóllehet a' Várbéli őrizet, mivel az én első ajánlásomat, a' Külső Városnak meg-vétele után, nyakolsággal meg-vetette, meg nem érdemlené, hogy ezeknek egy tisztefséges szabad ki-menetelt engedjek, még-is én erre azáltal indittatom egyedül, mivel a' F. Tsászárnak, az én Uramnak emberi Kegyelmes szivét, mely-szerint a' maga ellenségei eránt-is kegyelemmel viseltetik, esmerem. A' Várbéli őrizet azért a' maga feleségével, gyermekével és jósfágával edgyütt szabadon ki-költözhetik; de a' Nagy Urnak minden ki-gondalható jósfága, akár ágyúk, élésbéli dolgok, hajók, fegyverek, pénz, vagy akár-mi névvel nevezendő dolgok légyenek azok, hiveségesen kezünkhöz adassanak. Az el-készített Kapitulatio után, leg-ot-tan a' felső Várból a' Konstantinápolyi Kapun, az alsó Várból pedig a' két Vizi Kapun ki-költözzenek; mely Kapukon a' fegyver-fogható nép leg-előbb-is ki-mennyen, és a' Városnak Duna-felől
való

való részében áljon-meg. Az Afzszanyok és gyermekek egészfzen az elmenetelig mindenestől fogva a' Várban maradhatnak, és az is meg-engedtetik, hogy az ezeknek óltalmokra szükséges férfiak ezekkel benn maradhassanak.

A' Basának 2-dik Punktuma : „ Sellyem és más jószágai a' népnek elne vétettségének, hanem azokat magokkal ki-vihessék. — Ezt *Laudon* megengedte.

A' Basának 3-dik Punktuma : „ Hogy életekre és betsületekre nézve minden bátorság szolgáltatásék, és az Afzszonyoknak, gyerekeknek egész *Niszfz*áig óltalam adassék, hogy az után az Afzszonyok és gyerekek semmi kárt, vagy veszedelmet ne szenvedjenek, és hogy magoknak 's terhelt marháiknak eledel szolgáltatásék, hogy ők minden fogyotkozás és veszedelem nélkül juthassanak a' magok menedék helyekbe.

Erre Laudon ezt felelte : „ A' Belgrádi örizet familliástól és minden jószágostól a' vizen egész *Orsovó*ig vitetnek, melyre szükséges hajók vagynak rendelve, és a' Státiok-is ki-vagynak határozva, a' hól naponként ki-szállanak. Ezekig a' *Státiokig*, mellyeket mi a' Dunához közel rendelünk, a' szárazon mennek, vagy lovagálnak azok, kik egészségesek, és minden nap öszve-jönek azokkal, kik háljón vitetnek; örizetekre pedig elégséges rendelés tétetik; Kenyérrel és fával ki-elégítettnek; de az örizetbe velek menő népségért 4 nagy Török Tiszték maradnak kezelségben mind addig itten, míg azok *viszfa* érkeznek.

A' Basának 4-dik Punktuma : „ Az Afzszonyoknak, betegeknek, sebeseeknek, árváknak és özvegyeknek s. t. elégséges szekerek és lovak adassanak az el-költözésre. — Erre már a' fellyebb való Punktumban meg-vagyon felelve; mert ezeket háljón viszik.

A' Basának 5-dik Punktuma : „ Azoknak a' Kereskedőknek, kiknek tulajdon magok élésbéli jószágai, mellyekkel kereskedtek, olly nagy mértékben

ben vannak, hogy azokat el-nem vihetik, hogy adhasák-el illendő árron.

Laudon: „Meg-engedtetik, és ha nekik ugy tettük Török Komissáriusokat hagyhatnak, kik ezeket el-adhatják.

A Basának 6-dik Punktuma: „A' Sidóknak és a' Serviai Keresztény Jobbágyoknak hasanlókép-pen és közönségesen sem az útban sem, el-idulásunk-ban sem titkon, semnyilván semmi sérelmet ne-kozzanak. — *Laudon:* „Az ezekkel menő őrizet ezek-re-is gondot fog viselni.

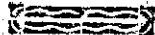
A Bas. 7-dik punktumja: „Ha valaki panasz-fal vagy Proccsufal találna jöni, és valamit keresni ezután, ne halgattassék-meg tovább — *Laudon* meg edgyezett ebben.

A' Bas. 8 dik Punkt. „Azok a' Serviai Keresztény Jobbágyok, kik már a' Mahumed' hitire térte-nek, ne kényszerítessék vizsza-térni. — *Laudon:* A' Keresztény Jobbágyok, kik veletek edgyütt önként el-akarnak menni, nem tartoztatnak-meg; és egy Keresztény-is, ki a' Mahumed Vallására állott, vizsza állani nem kényszerítettik; minthogy az ef-féle Kőkény és Galagonya gyümölsőkben nem fok kárt vallunk.

A' Bas. 9-dik Punkt. „Az ostrom alatt fogságba esett Rabok, mind a' két rézről tseréltesenek vizsza. *Laudon* erre azt felelte: „Minden szökevények és foglyok hiveségesen kézhez adassanak minden tseré nélkül.

A' Bas 10-dik Punktuma: „Az Isten nevében el-következett menetelkor egy nap tsak 4 vagy 5 órányi földet mehessenek naponként, és a' vizen, 's jó szénás hegyeken légyen a' Státiojak. — *Laudon:* „A' Státioik ugy lézzenek rendelve, hogy a' nép minden fáradság nélkül el-meheti naponként.

A' Bas. 11-dik Punkt. „Ha a' fellyebb emli-tett *Artikulufok* meg találának engedődni, hogy a' kívántató lovak és lizekerek az útra által-adattassanak, határozzák-meg, hogy, és mennyi lézzen, és mikorra lennének azok kélzen az indulásra; med-dig

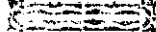
dig és hól maradhatnak addig. s. t. — *Laudon*: Mihelyt meg fogjuk tudni, hány hajók kívántatnak, mikor állittatnak ezek elé, és akkor az indulásnak-is meghatározatnak.

A' Bas. 12 dik Punkt. „ A' velünk el-költözni kívánó Keresztényeknek semmi akadályok ne legyen. — *Laudon*: A' 8 dik punktumban meg van rá felelne — ha úgy tettzik — Isten hirivel.

A' Bas. 13-dik Punkt. „ Már e' leg-frisbb — ebben azon kerü a' Basa B. *Laudont*, hogy hatalmason parancsolja-meg az őket kísérő népnek, hogy sem a' Tsászári katonák, sem az ott való nép, hól a' Török afszonyokkal ne szerelmeskedjenek — *Laudon*: e' meg-lészen. — „ Továbbá nyilvánágon jelentetik, hogy a' Belgrádi népség azon legyen, hogy az Orsovai Basát rá végye, mely szerint a' mi hajójinkot az azokról való le-költözés után, szabadon és minden akadály nélkül O. Orsovánál, vagy ehez nem mefzze, a' hová mi kíváruyuk, ki kölse, azokra gondot viseljen, hogy azok most vagy ennekutánna akár mikor fel hozottathassanak, azon-kivül, hogy azok a' Török Sajkakról, vagy akármely más móddal tsak leg kifsebben-is akadályoztathassanak. — Itt a' Belgrádi Basán kívül a' népnek és katonaságnak előjáró is alá irák neveket, és *Laudon* is a' maga Punktumjainak alá irá nevét. (**)

Olah-országból Mihovból 25. Sept. 1789 — Sz-ról szóra: „ A' Nagy Vezér 5 Basával és H. *Mauroyéuval*, a' magok el nézett Plánumok szerint, akarák H. *Kóburgot* Moldvából és *Olah-országból* ki verni, meg-vernü, *Khotzim Várát* viszsa-venni, és a' télen *Khotzimban* és *Jász-városhban* telelnü; de ezeknek szándékjuk tudtára esvén *Hertz. Kóburgnak*, *Orosz Vezér Szuverovnak*-is tudtára adá. melyre *Szuvarov* 5 Batalion gyalagokkal 1000 Kozákokkal és 300 Karabinerekkel Sept. 20-dikán hozzánk érkezvén, 21-dikben étzaka a' Foksáni Táborból kiudultunk, és 22-dikben minden felöl rajta-mentünk az ellenségen. A' Nagy Vezér már a' mi tzelunkot tsudálatofon észre vette vala, egy *Orosz Hadnagy*

által; ki *Szuarnvat* *reportal* kereső útjában el-té-
vellyedvén, egyenesen a' *Ribniki* Taborba ment va-
la, és a' Törököktől el-fogottatván, kényszerítették
a' Nagy Vezértől meg-vallani, mit keres, és mitso-
da útban járna. Midőn ez a' félelemnek miatta
nemcsak azt vallotta volna meg hogy *Szuarnvat* keresi,
hanem azt is, hogy holnap a' két Tsászári edgye-
sült Sergek rájok fognának ütni. Midőn ezt a' Nagy
Vezér meg-értette volna, egynéhány milliomokból
álló *Cafsáját* azonnal visszafüldötte, és *Braillóból*
magának 17 ezer segítséget vett. Mi 22 dikben minden
rendtartással rajta ütöttünk. A' Törökökre; ezek
leg-előbb is a' mi Táborunknak jobb-szárnyát kez-
dették vivni; de midőn itt semmire sem mehetének,
mi reánk rohonának a' bal-szárnyán nagy dühöség-
gel; de itt is a' mi Húszárjainknak bátor-szivűségek
az ő vakmerőségeknak ellentálván, nem csak vissz-
szaverettének, hanem egészfzen a' *Rimna*-vizéig
kergetvén, ezen egész útban szüntelen aprítottuk,
a' izaladó Pogányságot: minden irgalam nélkül vág-
tuk és öltük; mely alkalmatossággal *Kende* és *Far-
kas* Kapitányok, *Barhó* Húszár Fő-Hadnagy *Mar-
tinovits* 3 ágyukat az ellenségtől el-vettenek; ezek-
nek fedező népét, kik Jantsárokból és Spáhiból
állán k, le-aprították. A' meg-rémült Török Tá-
boruak szaladását nem lehet hirtelen le-irni. 81 á-
gyujit, 300 Tevéjít, 270 Bivaljait, sok ezer Sato-
rait, Szarvas-marháit, juhait, 4000 terhelt feke-
reit, 17 Zászlóit, egy Papját, 1 Vezér Kamorni-
kot, egy Jantsár Agát, 42 más rabokat s. t. itt
prédába nyertünk. Midőn a' Nagy Vezér látta,
hogy a' Törökök mindenütt verettetnek és szala-
nak, a' *Mahumed* Zászlójához szalodott, kezeit fe-
jérre kaptsolta és így kiáltott-fel: Istenem!! he nagy
és hoszízas haraggal vagy hozzánk! Erre lovát elé-
hozotta, fel-ült, és Táborának sepreit is ott hagy-
ván, *Ribnik* felé vette uttyát; *Mauroyéni* pedig elze
nélkiül szalodott *Buzéonak*. Nints időm az írásra
— csak ez edgyet jegyzem meg, hogy a' Tsászár,
Barhó Regementek, és a' Székely Húszárok egy
Lévenér oltzályal tsudákat tettek — többet más-
kor. —

Tudománybéli Tudósítás.

Amaz esmeretes nagy érdemű és tudományú Férfi, a' Kolosvári Ref. Kollégiumnak Professora T. T. *Szathmári P. Mihály* Ur, már fok esztendőktől fogva jegyezget és nagy gyűjteményt is tett, a' néhai *Bod Péter* Ur, ugy nevezett, *Magyar Athenasára*, mellyet midőn más tudófok észre vettének volna, arra ösztönözik vala a' nevezett Profelső Urat, hogy nyomtattatná ki ezen egész munkát meg bővitve. Rá is vette magát, és midőn azon volna, hogy Világ eleibe botsássa, ki-adja néhai *Szerentsi Nagy István* Ur a' maga ez aránt költ tudósítását, mely szerint ezen nagy érdemű Profelső Ur megszűnék a' maga tzeljától. Már most, tudva vagyon, hogy ezen Anyai nyelvünk körül fáradhatatlanul munkálódott Ur megholt; hogy ha azért valaki még ezen hafnos munkához hozzá nem fogott, 's talám már feles előre fizetők is vólnának riájja, jelentetik, hogy a' már nevezett Profelső Urat a' maga Jóakarói annyira bírták, hogy ezen Könyvet, minden lehető bővítéssel, ki-botsássa. Ha azokat a' jegyzéseket, mellyeket a' Magyar Tudófok néhai *Sz. Nagy István* Urhoz erre a' végre bé-küldötenek, sőt még mások is a' magok ide tartazó jegyzéseiket, vagy magához ezen Profelső Urhoz, vagy a' kinek könnyebb móddal esnék, a' Bétsi *Magyar Kurir*hoz bé-küldenék, minthogy már a' nevezett Urnak fok esztendőktől fogva gyűjtött jegyzései vagynak erre, tökéletesen hízfizük, hogy ezen Könyv rövid idő alatt olly tökéletesen jöne az Olvasók' kezébe, melly szerint vagy jöne valaha, vagy soha sem. Ha valaki pedig ezen munkához hozzá-fogott, jelentse a' B. Magyar Kurirnal, vagy magánál Profelső P. *Szathmári Mihály* Urnál.